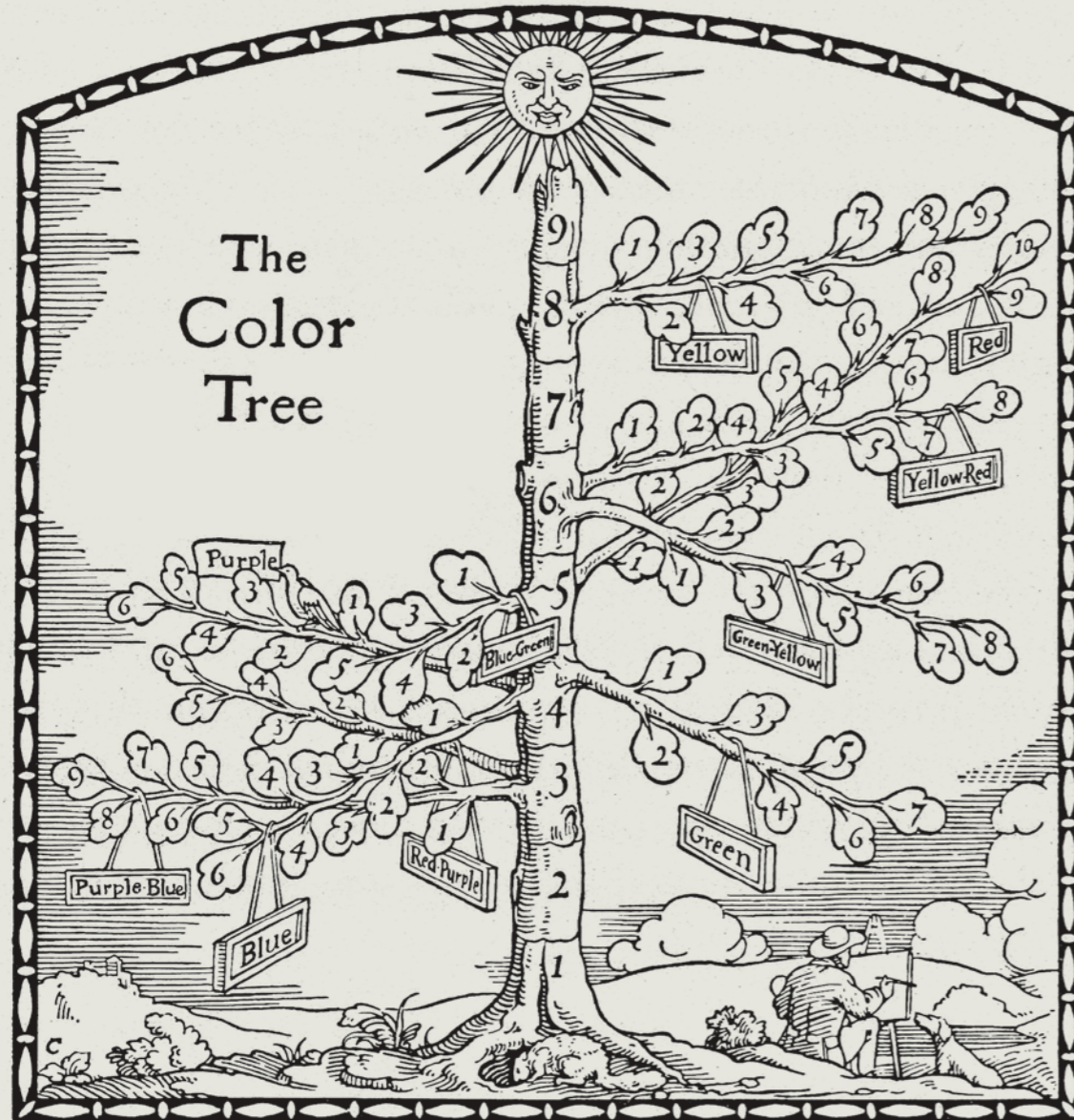

Sisällys

Alkusanat 14
Johdanto 18

1

Näkeminen ja värit 29

AJATTELEVA SILMÄ 30

Nykyaikainen
näköhavaintotutkimus 32
Verkkokalvokuvasta
näköhavaintoon 33
Stereoskopia – ihmisellä
on kaksi silmää 34
Verkkokalvon tapit ja sauvat 36

KUINKA AIVOT KÄSITTELEVÄT VÄREJÄ 42

Näkeminen on hajautettu
prosessi 42
Kolmiväriteoriasta
opponenttiteoriaan 43
Näkemisen kaksi väylää 45
Opponenttisolut ja
kaksioisopponenttisolut 45

VÄRINÄÖN POIKKEAMAT 48

Värit ja vanheneminen 48
Värisokeus 50

TEHTÄVIÄ 53

2

Aineellinen ja aineeton väri 55

VÄRIN ILMENEMIS- MUODOT 56

VÄRIN PINTAOMINAISUUDET 59

Tekstiilien pinta 59
Maalausten pinta 61
Rakennusmaalien ja
-aineiden pinta 62
Painoprosessi ja
sähköinen media 62

TEHTÄVIÄ 65

3

Päävärit ja värien sekoittuminen 67

VÄRIN MÄÄRITTEET 68
Kolme vai neljä muuttujaa? 70
Muita värien määritteitä 71

PÄÄVÄRIT 72

VÄRIEN SEKOITTUMINEN 74

Valojen additiivinen
sekoittuminen 74
Väriaineiden subtraktiivinen
sekoittuminen 76
Värisekoitukset neliväri-
painotuotteissa 84
Optinen sekoittuminen 85

TEHTÄVIÄ 90

4

Kontrasti – värien rinnastaminen 93

ILMAN KONTRASTIA EI OLE VÄRIÄ 94

VAALEUSKONTRASTI 96

Harmaan asteet 96
Musta ja valkoinen 98
Pinta ja viiva 100

SÄVYKONTRASTI 102

Vastavärit 102
Simultaaninen kontrasti 102
Väriheitelevät ja häviävät
rajat 108

KONTRASTIT ILLUUSIOINA 110

Automaattinen tulkinta
osana havaintoa 110

TEHTÄVIÄ 115

5

Värisoinnutus – harmonia ja disharmonia 117

VÄRIYHDISTELMIEN LÄHTÖKOHDAT 118

Valistuksen aika ja aristoteelinen perinne 120
Silmän pyrkimys kohti kaikenkattavuutta 123
Albert Henry Munsell ja visuaalinen lepo 128
”Harmonia = Järjestys” 130
Väri Bauhausissa 132
Synestesia 138
Väriharmonia ja nykyaide 139

TEHTÄVIÄ 141

6

Signaalit, erottuvuus ja huomioarvo 143

VÄRIT JA VIESTIT 144

Kuvion erottuminen taustasta 144
Aksentit ja jäsentäminen 146
Huomion ohjaaminen 146

VÄRIT TIEDON TUNNISTEINA 148

Kartat – monimutkaisen tiedon koodaaminen 150
Väriasteikot koodeina 150
Symboliikka, perinne ja automaattiset assosiaatiot 152
Tekstin luettavuus 153

TEHTÄVIÄ 155

7

Värijärjestelmät ja värimallit 157

TÄSMÄLLISTÄ TIETOA VÄREISTÄ 158

Värien visuaalinen tunnistaminen 160
Värien fyysinen mittaaminen 161
Värien järjestäminen 163
CIE:n kolorimetriset standardijärjestelmät 166

MUOTOILIJOIDEN JA ARKKITEHTIEN TÄRKEIMMÄT VÄRITYÖKALUT 172

Munsell 172
NCS – Natural Colour System 174
RAL 178
CMYK, RGB ja HEX 179
Pantone® 180
CIE-standardit ja värihallinta 182

TEHTÄVIÄ 185

8

Valaistus ja värit 187

VALO, AINE JA AISTIMUS 188

MAISEMAN VALOT JA VÄRIT 190

Taivaan värit 190
Sateenkaaret, kehät ja halot 198
Revontulet 204

KEINOVALO JA VÄRIT 206

Valaistuksen ergonomiaa 207

TEHTÄVIÄ 211

9

Muuttuva ja muuttumaton väri 213

KONSTANSSI – VÄRIEN PYSYVYYSILMIÖ 214

Vaaleuskonstanssi 216
Valkoinen vaaleuden ankkurina 217
Sävykonstanssi 217
Retinex-teoria 220

TEHTÄVIÄ 223

10

Kuvatilan värit 225

KAKSIULOTTEISESTA KOLMIULOTTEISEEN 226

Väriperspektiivi 229
Ilmaperspektiivi 231
Väri ja koko 232
Rajakontrasti ja tila 233
Kuvatilan syvyys 234
Ornamentti ja tila 236

TEHTÄVIÄ 237

11

Rakennetun tilan värit 239

VÄRIT ULKONA JA SISÄLLÄ 240

Tilan vaikutus värien havaitsemiseen 242
Väriin vaikutus tilan kokemiseen 250

TEHTÄVIÄ 254

12

Mielen värit 257

VÄRI JA PSYKOLOGIA 258

Värien fysiologiset vaikutukset 260
Värien vaikutukset emootioihin 264
Värit, emootiot ja taiteellinen suunnittelu 268

TEHTÄVÄT 271